

10. 7. – 19. 7. 2009 symposium Proudění Strömungen

Kulturní centrum Řehlovice se při hledání základního tématu pro letní sympozium 2009 rozhodlo reflektovat důležitou skutečnost. Zasáhla totiž před dvaceti lety do vývoje české i německé společnosti a i do celé Evropy. Rozhodli jsme se v rámci 11. sympozia Proudění–Strömungen bilancovat tento „zlomový“ okamžik pomocí několika generací výtvarníků z Čech, Německa a Rakouska – pod názvem Zlom/Bruch 1989.

Das Kulturzentrum entschied sich bei der Themensuche für das Sommersymposium 2009 ein besonders wichtiges Ereignis zu reflektieren. Dieses Ereignis hatte vor zwanzig Jahren einen erheblichen Einfluss auf die Weiterentwicklung der deutschen und tschechischen Gesellschaft - wie auch auf ganz Europa. Wir entschieden uns im Rahmen des 11. Symposiums Proudění–Strömungen diesem Moment des Bruchs Rechenschaft zu legen – unter dem Titel Zlom/Bruch 1989.

Účastníci sympozia přijížděli již s konkrétními představami, nápady i s návrhy na projekty. Během prvních dnů své záměry ještě pozměňovali a mnohdy to bylo pro mě jako kurátora radostné sledovat tento vývoj. Doporučil jsem zavést autorskou dvojstránku – kde každý autor měl slovně nebo i kresebně zaznamenat svůj projekt. Tato dvojstránka byla k dispozici i ostatním, aby se mohli seznámit s projektem svých kolegů – a zároveň bylo vidět, pro který z mnoha inspirativních prostorů statku svoje dílo vytváří. Některé poznámky a myšlenky autorů najdete i v tomto katalogu v jeho obrazové části.

Die Teilnehmer und Teilnehmerinnen kamen schon mit konkreten Vorstellungen, Ideen und Entwürfen für ihre Projekte auf den Hof nach Řehlovice. Während der ersten Tage änderten sie auch mal ihre Vorhaben und für mich als Kurator war es eine reine Freude, diese Entwicklung zu beobachten. Ich empfahl ihnen, eine großformatige Doppelseite anzulegen, wo sie ihre Projekte schriftlich und zeichnerisch festhalten konnten. Diese Doppelseite konnten auch andere einsehen, damit sie die Arbeiten ihrer Kollegen kennen lernten. Gleichzeitig erkannten sie so, in welchen der vielen inspirativen Räumlichkeiten des Hofes die Werk entstanden. Manche dieser Bemerkungen und Ideen der Künstler können im Bildteil dieses Katalogs betrachtet werden.

Během sympozia se uskutečnila odpolední debata „Jak si připomenout zlomový okamžik roku 1989?!“ (Petr Králíček – historik, Vladimír Kovařík – člen tehdejšího stávkového výboru na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, producentka dokumentárních filmů Jarmila Poláková, bývalý zaměstnanec ambasády SRN ve Varšavě Bruno Menke a další). Diskutovalo se o pádu berlínské zdi, o masovém útěku lidí z bývalé NDR, o svobodném vysílání radia Svobodná Evropa a BBC, o sametové revoluci. Zároveň se diskutovalo o studentské revoltě, o stávkě herců, o vzniku Občanského fóra (OF) a o Václavu Havlovi. Dále bylo aktuální poukázat na demonstrace v ČSSR a bourání zátarasů na hranicích.... Součástí této diskuze byl filmový dokument Pavla Koutského „Po roce a opět po roce“, který byl postupně natáčen v letech 1989, 1990 a 1991. Film připomněl události těchto let pohledem sedmi aktivních účastníků zlomu 1989 (M. Kocáb, J. Ruml, M. Kubišová, K. Rýmský a další).

Während des Symposiums fand der traditionelle Diskussionsnachmittag zum Thema „Bruch 1989“ statt, an dem Petr Králíček, Historiker, Vladimír Kovařík, Mitglied des damaligen Streikkomitees an der Hochschule für angewandte Kunst in Prag, Jarmila Poláková, Produzentin von Dokumentarfilmen und Bruno Menke, ehemaliger Mitarbeiter der BRD-Botschaft in Warschau, teilnahmen. Diskutiert wurde über den Mauerfall, Massenexodus der DDR-Bürger, über die Sender Freies Europa und BBC und die Samtene Revolution. Ferner wurde debatiert über den Aufstand der Studenten, über den Streik der Schauspieler, über die Entstehung des Bürgerforums (OF), und über Václav Havel. Zur Sprache kamen die Demos in der CSSR und in der DDR und das Niederreißen der Grenzzäune. Ein Teil dieses Nachmittags war auch der Dokumentarfilm von Pavel Koutecký „Nach einem Jahr und noch nach einem Jahr“, welcher zwischen 1989 und 1991 entstanden ist. Der Film erinnerte an die Ereignisse dieser ersten Jahre aus Sicht von sieben aktiven Teilnehmern der Samtenen Revolution (M. Kocáb, J. Ruml, M. Kubišová, K. Rýmský).

Doufám, že se podaří i v tomto katalogu trochu přiblížit tvůrčí atmosféru, která byla a je typická pro všechny projekty Kulturního centra. Fotografické záznamy a texty přesvědčivě představují vzniklá díla. Dvacet výtvarníků z Česka, Německa a Rakouska deset dní spolu „žilo“ v rozlehlém řehlovickém statku a z jejich tvůrčího zaujetí a komunikace vznikly - většinou instalace - reflektující toto důležité téma.

Posudte sami, jak se nám to všem podařilo.

Ich hoffe, dass es uns gelungen ist, Ihnen auch in diesem Katalog die schöpferische Atmosphäre näher zu bringen, die allen Projekten des Kulturzentrums eigen ist. Die Fotodokumentation und die Texte stellen sehr überzeugend die entstandenen Werke vor. Zwanzig Künstler und Künstlerinnen aus Deutschland, Tschechien und Österreich lebten zehn Tage gemeinsam auf dem großen Gelände des Hofes und durch ihre Schaffenskraft und Kommunikation entstanden die Werke, darunter viele Installationen, die dieses wichtige Thema reflektieren.

Entdecken Sie nun selbst, wie die Künstler das Thema Bruch reflektiert und bearbeitet haben.

Doc.ak mal. Svatopluk Klimeš

Listopad 89 byl pouze jedním z momentů v životě lidí bývalého východního bloku. A přesto se stal základem nové občanské společnosti. Právě proto měly události *Sametové revoluce* větší dosah než události Pražského jara, neboť potlačení *Pražského jara* nezasáhlo život občanů, kteří se od politiky distancovali. Byly to „jen“ iluze a naděje, které byly zničeny.

Když se o jednadvacet let později československý režim a jeho aparát konečně zhroutil, doprovázelo tyto změny masové volání „už je to tady“. Tím se plnou silou projevy naděje, že se všechno změní, naděje po několik desetiletí potlačované. Předtím bylo možné nepřítele snadno pojmenovat, nyní nepřítel zmizel. Lidé věděli, co nechtějí. Jenže to, co chtěli, se muselo teprve zformulovat, zrodit. Zpočátku museli všichni zvládnout jediné: sžít se se svobodou, která tak dlouho neměla hmatatelnou podobu a byla jen abstraktním pojmem. Někteří se svobody začali obávat, jiní ji očekávali s radostí. Bývalý vězeň a někdejší prezident Václav Havel srovnává počátek nové společnosti s propuštěním zatčeného: „Svoboda je těžká a komplikovaná záležitost, v každém člověku ve větší či menší míře dříme chuť vrátit se metaforicky do vězení, chuť si usnadnit život.“

Víra, že zase bude všechno v pořádku, je pochopitelná a souvisí s nadějí, že po období válek, totalit a dějinných krizích takový pořádek automaticky nastane, což se i tentokrát ukázalo jako mylný závěr. Radostné opojení netrvalo dlouho, již brzy důvěrou v hospodářství a politiku otřásl první korupční skandály. Předznamenávaly fakt, že mladá demokracie potřebuje rozvinout především struktury občanské společnosti. O dvacet let později to trefně vyjádřila Madeleine Albrightová, bývalá ministryně zahraničních věcí USA, narozená v Československu: „Democracy is not an event, it is a process“.

Rozvoj občanské společnosti je běh na dlouhou trať. Dnes se právem mladá generace ptá, jak její země pokročila na cestě k občanské společnosti. Studentka Tereza Vlasáková ze studentské iniciativy Inventura demokracie to vyjádřila takto: „My právě teď 20 let po revoluci zjišťujeme, že celou tu dobu bylo a je s čím bojovat, a že jsou věci, které se musí vyřešit společně. A s hrůzou zjišťujeme, co všechno jsme všichni zanedbali, co všechno ještě vůbec neumíme a hlavně jak málo tušíme, že věci kolem nás nejen že jdou, ale mají se měnit i když je zrovna svoboda.“

11. sympozium v Řehlovicích bylo jedním takovým příspěvkem.

Jana Černík, Bernd Janning,
únor 2010

Inventura demokracie je studentská iniciativa ke 20. výročí 17. listopadu 1989. Chce se ohlédnout za uplynulými dvaceti roky, ale hlavně přemýšlet o tom, jaká je a jaká by měla být demokracie v ČR.

www.inventurademokracie.cz/studentske-prohlaseni

Alles wird besser?

Der Herbst 1989 war nur ein Moment in den Lebensläufen der Menschen im ehemaligen Ostblock. Und doch legten sie das Fundament für eine neue Bürgergesellschaft. Deshalb waren die Folgen der *Samtenen Revolution* gewichtiger als etwa die Ereignisse des Jahres 1968 in der Tschechoslowakei, wo die Niederschlagung des *Prager Frühlings* den Einzelnen, den unpolitischen Staatsbürger kaum grundlegend tangierte. Es war „nur“ ein kurzgelebter Traum einer in Aussicht gestellten Veränderung, die zunichte gemacht worden war.

Als einundzwanzig Jahre später das tschechoslowakische Regime und seine Apparatur dann endlich in sich zusammen fielen wurde dieser Bruch mit den Worten begleitet „už je to tady“ („endlich ist es da“, skandierten Menschen auf den überfüllten Prager Plätzen 1989). Damit erfüllten sich mit voller Wucht die jahrzehntelang unterdrückten Hoffnungen auf Veränderung. Zuvor war der Feind klar zu benennen gewesen, jetzt war er weg. Die Menschen wussten zwar, was sie nicht wollten. Was sie jedoch wollten, musste erst noch formuliert werden. Jetzt galt es sich mit der Freiheit zu arrangieren, die zu lange nicht greifbar und nichts weiter als ein abstrakter Begriff gewesen war. Einige begannen sich vor ihr zu fürchten, andere erwarteten sie mit Freude. Der Ex-Häftling und frühere Präsident Václav Havel verglich den gesellschaftlichen Neubeginn mit der Entlassung eines Inhaftierten: „Die Freiheit ist eine schwierige Sache, kompliziert in jeder Hinsicht. In jedem Menschen schlummert mal mehr oder weniger das Verlangen, in sein altes Gefängnis zurückzukehren und sich so sein Leben zu erleichtern.“

Der verständliche Glaube, dass es wieder „gut“ werde, so wie es vor dem Krieg vermeintlich oder tatsächlich einmal war, erwies sich als Trugschluss. Der spontane Freudentaumel währte nicht lang, schon bald erschütterten die ersten Korruptionsskandale das Vertrauen in Wirtschaft und Politik. Sie waren Zeichen dafür, wie sehr die junge Demokratie zivilgesellschaftlicher Strukturen bedurfte. Zwanzig Jahre später brachte es Madeleine Albright, gebürtige Tschechoslowakin und ehemalige Außenministerin der USA, auf den Punkt: „Democracy is not an event, it is a process“.

Die Entwicklung einer Zivilgesellschaft braucht einen langen Atem. Heute fragt die junge Generation zu Recht, wie weit ihr Land auf dem Weg zur Zivilgesellschaft schon vorangekommen ist. Die Studentin Tereza Vlasáková von der Initiative „Die Inventur der Demokratie“ hat es folgendermaßen formuliert: „Zwanzig Jahre nach der Revolution stellen wir fest, dass es in dieser ganzen Zeit etwas gab, wo gegen man kämpfen musste und noch immer muss und dass es Dinge gibt, die man nur gemeinsam angehen kann. Mit Schrecken stellen wir fest, was wir alles vernachlässigt haben, was wir alles noch nicht können. Aber vor allem stellen wir fest, wie wenig wir verstehen, dass die Dinge um uns herum nicht nur irgendwie funktionieren, sondern sich auch stetig ändern müssen – auch wenn wir in Freiheit leben.“

Das 11. Symposium in Řehlovice ist ein Beitrag dazu.

Jana Černík, Bernd Janning,
Februar 2010

Die Inventur der Demokratie ist eine tschechische studentische Initiative, entstanden zum 20. Jahrestag des 17. Novembers 1989, die eine kritische Reflektion der tschechischen Gesellschaft und Politik anstrebt.

www.inventurademokracie.cz/de/Studentenerklärung

Dagmar Cettl Wien

Reizend Dráždivý

Photographie fotografie

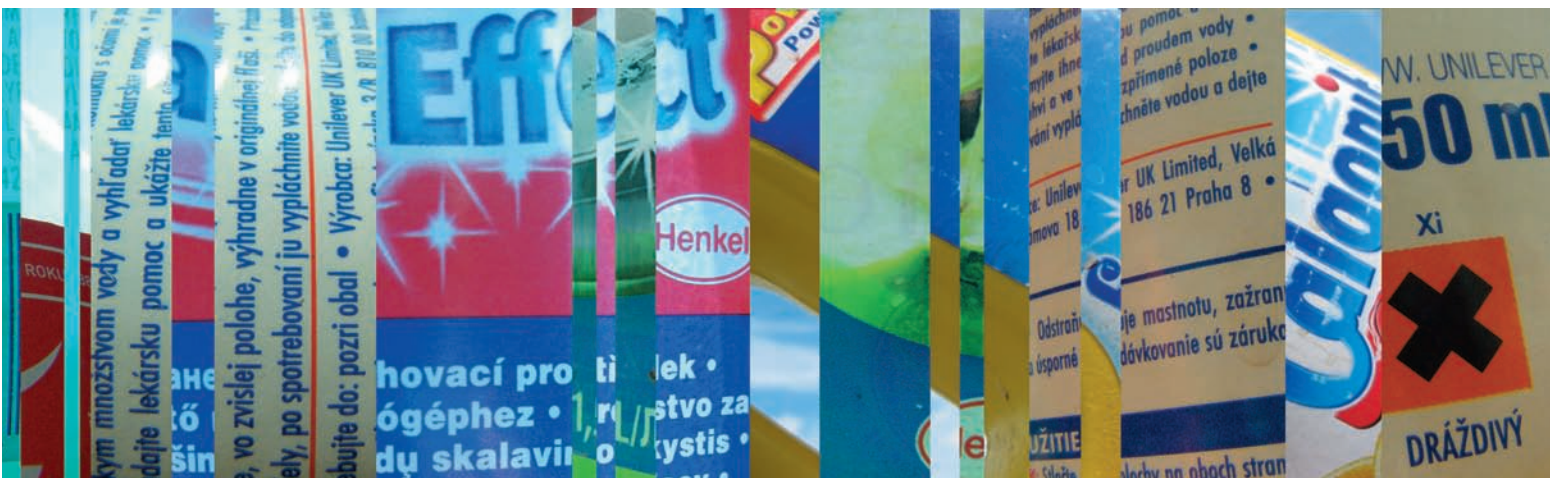

Die Reise in die Tschechoslowakei, später nach Tschechien, war immer auch damit verbunden, dass man Dinge kaufen konnte, die es nur dort gab. Tschechisches Fotopapier, Farben, aber auch normale Dinge wie tschechische Geschirrspülmittel oder Seife. Bei jeder neuen Tschechienreise in den letzten Jahren konnte man sehen, wie sich das Bild langsam veränderte. Hier ein Plus, da ein Billa, und zuletzt war sogar der Droxi-Markt verschwunden, und hatte einem Schlecker Platz gemacht. Wenn wir jetzt in Tschechien einkaufen, dann durchsuchen wir die untersten versteckten Regalfächer, um noch Dinge zu finden, die die Zahlen 859 am Anfang des Strichcodes haben. (= made in ČR)

Ein leicht unangenehmes Gefühl sagt mir, dass mit dieser Entwicklung auch geschlossene tschechische Betriebe und Menschen ohne Arbeit einhergehen müssten. Zumindest beim Geschirrspülmittel Jar schien es, dass ein Produkt überdauert hat, es gibt es noch, aber produziert wird es, wurde mir gesagt, in Polen.

Při pobytech v Československu nebo později v Česku bylo možné nakoupit tamější výrobky: český fotopapír, barvy, ale i normální věcičky jako český Jar nebo mýdla. Při každé cestě do Česka bylo pak možné pozorovat, jak se obraz mění. Zde Plus, tam zase Billa, a teď zmizela i drogerie Droxi a na jejím místě vyrostl Schlecker.

Trošičku nepříjemný pocit: znamená tento vývoj, že jsou příslušné podniky již zavřené a že je spousta lidí bez práce? Když dnes nakupujeme v Česku, prohledáme spodní regály, kde najdeme věci s čárovým kódem, začínajícím 859 (= made in ČR). Pokud jde o Jar, tento produkt přežil, ale kdosi mi říkal, že se vyrábí v Polsku

Kateřina Dytrtová Řehlovice

Nalomení, protržení, prořiznutí, oddělení **Anbrechen, Durchbrechen, Durchschneiden, Abtrennen**

postupně zaplátované, spravované, fixované Nach und nach geflickt, repariert, fixiert
papír-kartón, textil, zlatá nit Papier-Karton, Textil, Goldfaden

Téma ZLOM pojala autorka napřed v nadřazené obecné rovině ZLOMU jako takového a pak se soustředila na jedinou dimenzi. Zlomý jsou agresivní a mohou dokonce materiál i zničit. Tomuto aspektu věnovala Kateřina Dytrtová svoji práci. Zviditelnila a zvětšila NALOMENÍ, PRORÍZNUTÍ - a tu nejagresivnější možnost, PROLOMENÍ a ODDĚLENÍ.

Das Thema BRUCH wurde im künstlerischen Prozess zunächst auf einer übergeordneten und sehr allgemeinen Ebene angegangen, um sich schließlich auf eine Dimension zu konzentrieren: Brüche wirken aggressiv auf Materialien ein und zerstören sie im schlimmsten Fall. Diesem Charakter widmete sich die Arbeit, indem sie ANBRÜCHE, EINSCHNITTE und – als aggressivste Option – DURCHBRÜCHE und ABTRENNEN visuell sichtbar machte und für den Betrachter fixierte.

Pavlis Groh Litoměřice

Práh (zlom) **Schwelle** (Bruch)

reliéf z papíroviny Relief aus Papiermasse
konopné pazdeři, europaleta Hanf, Europalette

Výroba velkorozměrového formátu papírového reliéfu (150x250 cm) nalévaného přímo do rámu v místě instalování. Papírovina je zde sama o sobě nositelem výtvarné informace a stává se vícevrstevnou hmotou. Pohádka i zlom nastává, když vodní suspenze zasychá v žáru letního slunce během několika pár dnů. Překonání zlomového stupně vodního proudu říčního jezu je možné též „rybími schody“, malými krůčky ke svobodě.

Ein menschengroßes Papierrelief, gegossen in einen Rahmen (150x250cm) am Ort der Installation: Die einfache Pappmaché entwickelt sich zum Träger einer visuellen Information und transformiert zu einer vielschichtigen Materie. Es kommt zum Bruch, ein Märchenspiel beginnt, wenn die aufgetragene Lösung in der prallen Sonne des Sommers langsam ihre Feuchtigkeit verliert. Ein gewaltiges Flusswehr lässt sich auch mit einer Fischtreppe überwinden, in kleinen Schritten gelangt der listige Fisch in die Freiheit.

Pohádka Märchen

autorský papír Künstlerpapier
konopné pazdeři, rudbekie, malva silvestris, levandule, chmel, rybí šupinky
Hanf, Rudbeckie, Lavendel, Käsepappel, Hopfen, Fischschuppen

Zetko Zet

koláž Collage
dřevo, okno 5 x75 cm Holz, Fenster 50x75 cm

Plexisklo snů Plexiglas der Träume

instalace Installation
papmašé, sklo Pappmaché, Glas

Markus Hiesleitner Wien

untitulierte all over studie

Laborinstallation laboratorní instalace
Brennnessel, Neon, Plastik kopřivy, zářivky, plastik

Zwischen einem Getreidespeicher aus dem 18. Jahrhundert und intakten Gleisen der Tschechischen Bahn erstreckt sich ein Brennnesselfeld, welches – gleich einer natürlichen Mauer – die Grenze des Kulturzentrums Rehlovice markiert. Markus Hiesleitner durchbricht diese „Mauer“ in Form einer scheinbar wissenschaftlichen Studie über die Große Brennnessel: mit einem weißen Overall und Handschuhen bahnt er sich einen willkürlichen Weg durch das Feld, entnimmt ca. alle zwei Meter ebenso willkürlich eine der bis zu 2,5m großen Gewächse und setzt sie in eine weiße Plastiktasche um. Diese Feldstudie bezeugen schließlich 45 weiße Taschen mit jeweils einer Brennnessel, die im ersten Stockwerk des barocken Speichers in einer laborartigen Situation vorzufinden sind: die Holzbalken sind in weiße Folie gewickelt, Neonröhren versuchen allenthalben vergeblich zu starten. Die Anordnung der Brennnesseln lenkt den Blick aus den Fenstern des Speichers hinaus auf das Brennnesselfeld. Aus der Vogelperspektive kann man den Weg nachfolgen, welchen Markus Hiesleitner im Anschluss an die Studie, kalkte.

Mezi špejcharem z 18. století a kolejemi Českých drah se rozprostírá husté kopřivové pole, které tvoří jakousi přirozenou hranici, jakoby zed' Kulturního centra Rehlovice. Markus Hiesleitner tuto „zed“ prolamuje formou zdánlivě vědecké studie o velikosti kopřiv. V bílém laboratorním overalu a rukavicích se prodírá křížem krážem kopřivovým polem. Každé dva metry odebírá náhodně vybranou, až 2,5m vysokou rostlinu, kterou pak ukládá do bílé plastické tašky. O tomto důležitém polním výzkumu svědčí 45 bílých pytlů, které jsou uloženy v laboratoři v prvním patře barokního špejcharu. V každém pytli je uložena jedna rostlina. Trámy jsou obaleny bílou fólií. Zářivky se střídavě rozsvěcují. Uspořádání kopřiv vede pozorovatele k pohledu z oken špejcharu dolů na kopřivové pole. Z ptáčí perspektivy jsou vidět cesty v poli, které Markus jako zakončení studie vyvápnil.

Mária Hromadová Hradec Králové

„1“, „1/4“, „1/2“, „3/4“, „1“

tapiserie Tapisserie

lněná příze, papír Leinengarn, Papier

Cyklus představuje časový záznam zásadních zlomů v transformaci prvku.

Der Zyklus zeigt die zeitliche Aufzeichnung der wichtigsten Brüche in der Wandlung eines Elementes.

Tvar prvku se mění, ale základ zůstává stejný...

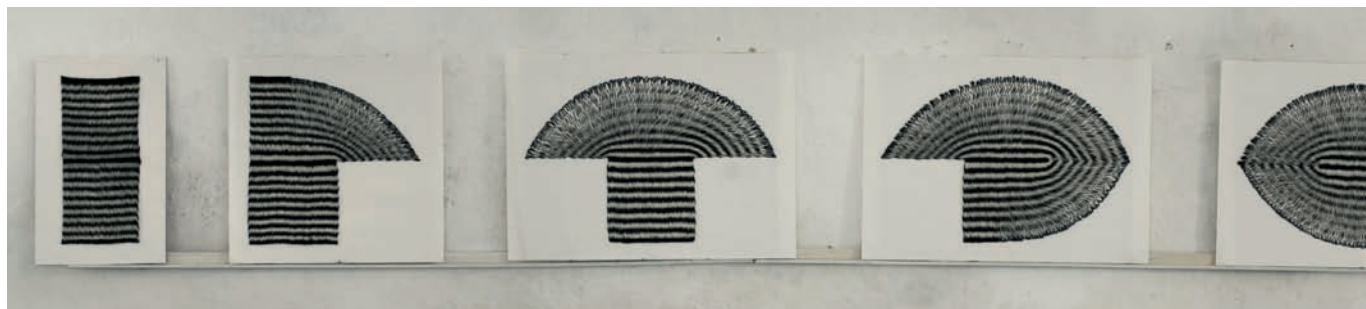
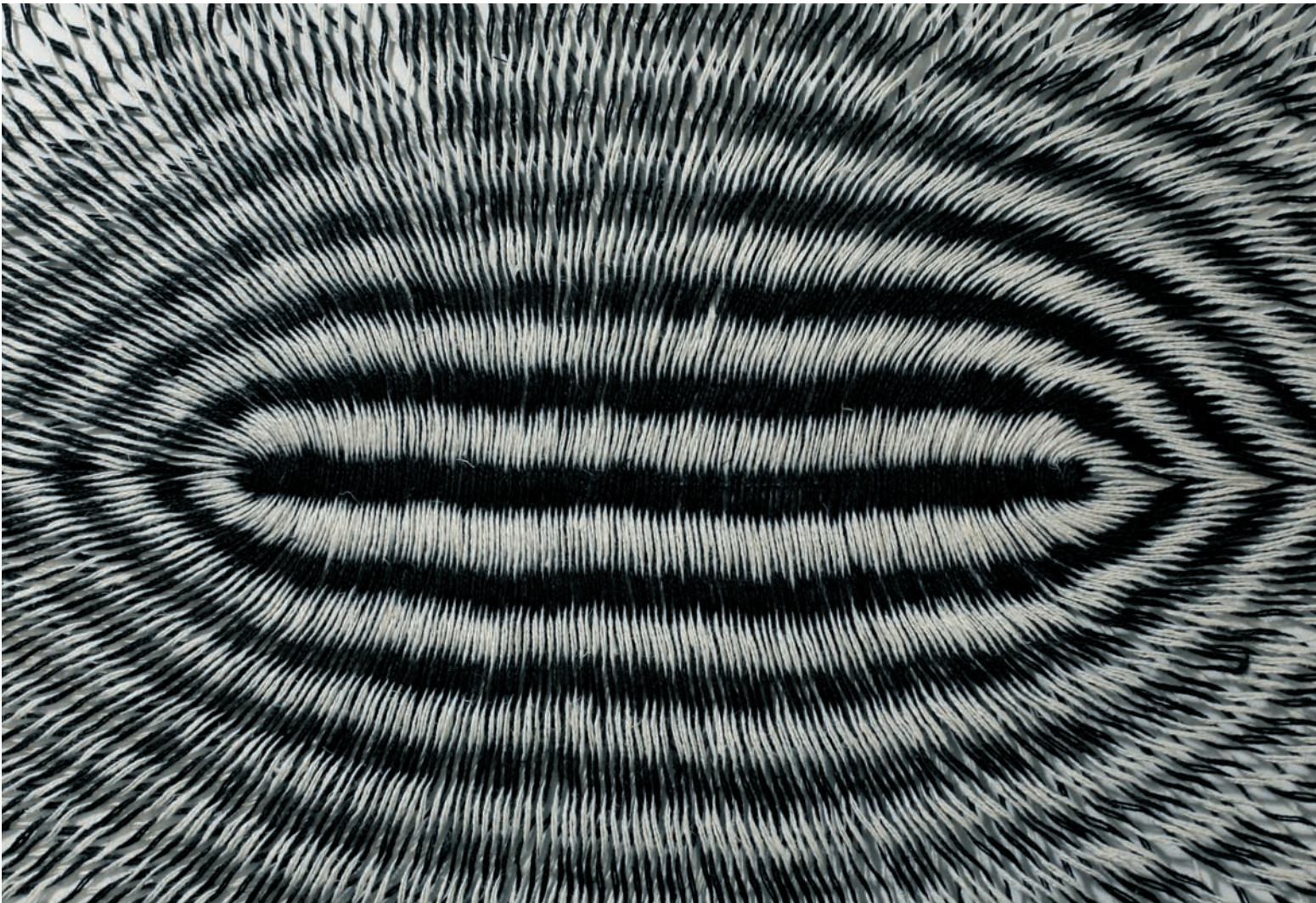
Die Form verändert sich, doch das Element bleibt gleich...

Záznam času/proměna tvaru

Aufzeichnung der Zeit/Veränderung der Form

Personifikace životního cyklu...

Personifikation des Lebenszyklus...

Zuzana Hromadová Hradec Králové

Sametová akce–reakce Samtene Aktion–Reaktion

digitální tisk na papír a nažehlovací fólie

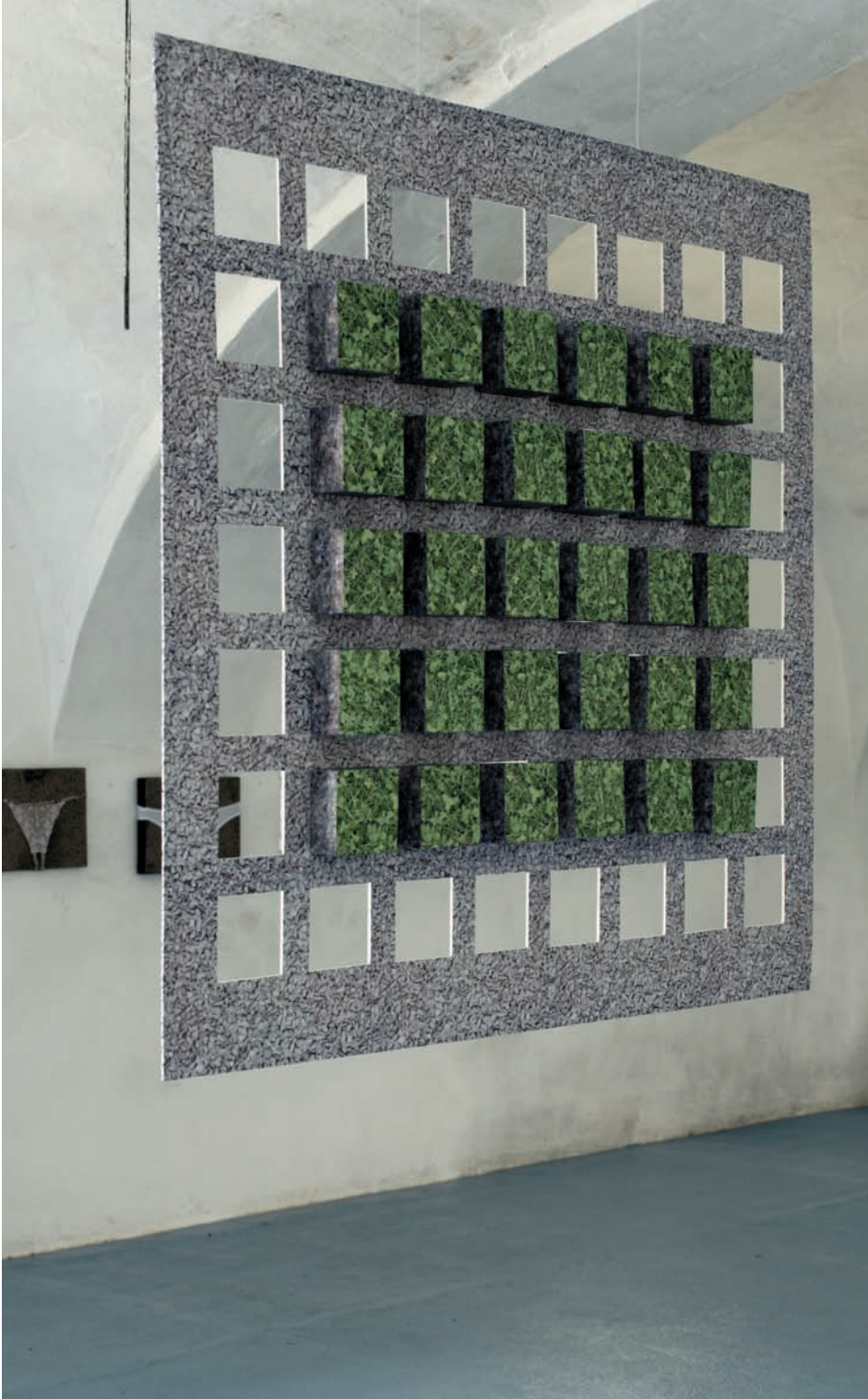
Digitaldruck und aufbügelbare Folie

molitan, kapa, papír Schaumstoff, Kapa, Papier

Mřížoví dějin zachycuje charakter zlomové události – „sametovou revoluci“ na jedné straně a na druhé straně je zhodnocený dopad hodnocené události subjektivním pohledem umělkyně. Tato stavebnice (dlažební kostky) navozuje možnost rozebírání a zcelování.

Das Gitter der Geschichte fängt den Charakter eines ereignisreichen Umbruchs auf: Es ist die „Samtene Revolution“ auf der anderen ihre Wirkung aus dem subjektiven Blick der Künstlerin. Der pflastersteinerne Baukasten dient dem beliebigen Auseinandernehmen und Zusammenfügen.

Bernd Janning Berlin

ŠKODA – ist das nicht schade? Není to ŠKODA?

Fotografie

1993. Ein Land wird abgewrackt. Die zerbrochene Tschechoslowakei landet auf dem Schrottplatz der Geschichte. Ist das nicht schade? Hier ein kleiner Blick auf die Produktion der letzten Jahrzehnte – Menschen „made in Czechoslovakia“.

1993. Země jde do šrotu. Rozkřáplé, zlomené Československo míří na smetiště dějin. Není to ŠKODA? Zde malý pohled na produkci posledních let – lidé „Made in Czechoslovakia“

Ich war – Ich bin [Byl(a)] jsem

Fotografie

1989 – Wende und Umbruch. Wie schlagen sich die Ereignisse von vor zwei Jahrzehnten in den Biografien der Menschen nieder? Fiktive Personen berichten aus ihren Lebensläufen. Die Installation verdeutlicht, wie subjektiv die eigene Wahrnehmung des Vergangenen ist und wie jeder von uns seine individuelle und soziale Geschichte konstruiert.

1989 – Přebvat a zlom. Jak se odrážejí události posledních dvou desetiletí v biografii lidí? Fiktivní osoby vypráví ze svých životních příběhů. Instalace zdůrazňuje, jak dalece se subjektivně vnímá historie a jak si každý z nás vytváří svou individuální a sociální historii.

Wir schalten um Prepájame

Video

Svatopluk Klimeš Praha

Graf Graph

instalace Installation
propalované dřevo gebranntes Holz

Do sedmi 130 cm dlouhých nepracovaných prken propálil Svatoopluk Klimeš letopočty
... 1987, 1988, 1989, 1991, 1991, 1992, 1993...
Zlomový letopočet je nejčitelnější a letopočty do minulosti i do budoucnosti se vytrácejí

In genau sieben rohe Bretter hat Svatoopluk Klimeš Zahlen unserer Zeitrechnung
... 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993 ... eingebrannt.
Das Jahr des größten Bruches scheint dabei am deutlichsten hervor,
die Zahlen der Vergangenheit und Zukunft verschwinden ins Nichts

Tři holky 1. v roce 2002 / 2. v roce 1990 / 3. v roce 1980 **Drei Mädels** 1. 2002 / 2. 1990 / 3. 1980

Tři objekty Drei Objekte
asambláž Assemblage

Communism is a form of insanity. A temporary aberration which will one day disappear. But I wonder how much more misery it will cause before it disappears.

Ronald Reagan 1975
(1975: Cambodia communists started their genocide)

In dictatorships, you need courage to fight evil; in the free world, you need courage to see the evil....

Natan Sharansky

Freedom is a fragile thing and is never more than one generation away from extinction. We didn't pass it on to our children in the bloodstream. It must be fought for, protected, and handed on for them to do the same.

Ronald Reagan 1961

Jan Korbelík Wien

FEAR SOCIETY – FREE SOCIETY
Alte und neue Bilder **staré a nové obrazy**

Malerei **malba**
Installation **instalace**

Jan Korbelík nützt den Kontrast zwischen seinen alten und neuen Bildern zum Ausdruck des Bruches zwischen der alten und neuen Zeit aus. Vor den neuen blitzt in großen Lettern F-R-E-E hindurch.

Jan Korbelík využívá kontrastu mezi starými a novými obrazy k vyjádření zlomu mezi dobou starou a novou. Před novými probleskávají velká písmena F-R-E-E.

Keine Ideologie, keine Religion, kein System verübten in bloß 80 Jahren Existenz so viele Scheußlichkeiten wie der Kommunismus, gleich auf vier Kontinenten. Jetzt ist der Dreck fast überall Vergangenheit. Millionen Menschen glauben trotzdem noch an den Kommunismus. Sie dürfen jedoch nur noch in wenigen Ländern morden.
Wir leben in Freiheit. Malen wir schöne Bilder.

Žádná ideologie, žádné náboženství, žádný systém nespáchaly během pouhých 80 let tolik ohavností jako komunismus, hned na čtyřech kontinentech. Teď je to svinstvo skoro všude pryč. Milióny lidí stále ještě věří v komunismus. Vraždit smějí už ale jen v několika málo zemích.
Žijeme ve svobodě. Malujeme hezké obrazy.

Vladimír Kovařík Uherské Hradiště

Bod zlomu Sollbruchstelle

objekt
dřevo a kov Holz und Metall

Ulli Lask Großsteinberg/Leipzig

Wellenbrecher Vlnolam

Objekt

Beton, Holz beton, dřevo

Die Geschichten des Leides sind nichts Neues auf Erden

Die natürliche Veranlagung des Menschen verführt ihn immer wieder zum Machtmissbrauch. Auch die Geschehnisse vor 1989 basierten auf Gier, Habsucht, Lügen, Neid und Herzlosigkeit. Diese Gedanken zeigt die Arbeit in Form einer Welle. Einer Welle die die Menschen, wenn sie nicht eng beieinander bleiben, wegspült, fortreibt, verletzt, zerstört und auslöscht. Es ist Bekanntes geschehen, nur das Erscheinungsbild änderte sich. Wieder einmal zeigte sich die Natur des Homo sapiens auf ihre unbegreifliche Weise. Wie lange wird es dauern bis Erfahrenes umgesetzt wird? Ein Verdrängungsgeschehen, Generationenproblem, eine Frage des Wertesystems, des Wissens oder des Glaubens?

Příběhy pozemského utrpení nejsou nic nového

Práce má ukázat, že existuje přirozený sklon k opakovanému zneužívání moci. To, co se do roku 1989 událo, je založeno na chtivosti, lakotě, lži, závisti a bezcitnosti. Výsledek je zabetonován do podoby vlny, která lidi spláchne a vytrhává, zraňuje, ničí a vyhlazuje, pokud spolu nezůstanou úzce spjati. Ne že by došlo k něčemu novému, pouze se změnil projev. Zase se jednou nepochopitelným způsobem ukázala přirozenost člověka. Jak dlouho to potrvá, než se zažité realizuje?

Vytěsnění, generační problém, otázka systému hodnot, vědění – víra?

Dirk Montag Krefeld

Typisch für Dirk Montags Installationen ist die Verwendung und teils die Verfremdung bestehender Fundusmaterialien des Hofes. So entsteht eine neue Bedeutungs- als auch Interpretationsebene von Alltagsgegenständen durch eine in weißen Leinenfetzen verbundene Leiter, die flächige Schichtung geschnittenen Rasens oder die Umfunktionierung von Matratzenunterlagen zu einer Radioempfangsstation.

Dirk Montag používá rád předměty, nalezené ve dvoře, samozřejmě mění jejich funkci. Žebřík, omotaný bílými hadry, navrstvení nasekané trávy, postelové drátěnky coby krátkovlnná anténa – prostě jiný význam a jiná interpretace objektů.

Empfangsantenne Radio Europa Anténa pro Svobodnou Evropu

Installation Instalace
Bettfedern und Stahldraht Péra z postele a ocelový drát

Wie war seinerzeit die Berichterstattung in der westlichen und in der östlichen Welt? Durch den geheimen Bau einer Empfangsantenne in den Ruinen der Brauerei sind diese Informationen sofort verfügbar.

Jak vypadalo tehdy zpravodajství v západním a východním světě? Tajná stavba krátkovlnné antény v ruinách pivovaru zprostředkuje tyto informace ihned.

Wel(I)come in Finland

Installation Instalace

Gegenstände vom Hof, Farbe objekty, nalezené ve dvoře, barva

Lebt ein Finne frei, indem er Konsumgüter kaufen und seine freie Meinung äußern darf – und wo hört die Freiheit in einer Demokratie auf? Der Blick über die Mauer eröffnet vermeintlich neue Lebenshorizonte – gleichfalls ist die Züchtung von ostdeutschen Wachhunden dort auch nicht auszuschließen.

Je Fin svobodný, protože může svobodně cokoli nakupovat a svobodně vyjadřovat své názory? Kde je hranice svobody v demokracii? Pohled přes Zeď otvírá údajně nové obzory – ale nemůžeme ani vyloučit, že se tam šlechtí nová rasa východoněmeckých hlídacích psů.

Klara Paterok Düsseldorf

Runder Tisch Kulatý stůl

Installation Instalace

Papier, Tisch 3m Durchmesser papír, stůl 3m průměr

Betreff: Runder Tisch Věc: Kulatý stůl

Installation Instalace

Gläser, Flaschen, Kekse sklenice, lahve, sušenky

20 Jahre Runder Tisch: Aufbau von innen oder Abbau von außen?

„Angesichts der krisenhaften Situation in unserem Land, die mit den bisherigen Macht- und Verantwortungsstrukturen nicht mehr bewältigt werden kann, fordern wir, daß sich Vertreter der Bevölkerung der DDR zu Verhandlungen am Runden Tisch zusammensetzen, um Voraussetzungen für eine Verfassungsreform und für freie Wahlen zu schaffen.“
(„Gemeinsame Erklärung“ des Runden Tisches vom Herbst 1989)

Dvacet let kulatého stolu: Výstavba zevnitř nebo bourání zvenčí?

Tváří v tvář krizové situaci v naší zemi, která už není současnými mocenskými strukturami zvládnutelná, požadujeme, aby se zástupci obyvatelstva NDR posadili ke kulatému stolu, aby bylo možno vytvořit předpoklady pro reformu ústavy a pro svobodné volby.

(Výzva: Ústřední Kulatý stůl, „Společné prohlášení“, 1989, www.hdg.de/lemo)

„Im Osten arbeitete der Runde Tisch bereits an einer neuen Verfassung für die DDR und bald auch für den Fall einer Vereinigung. Allerdings wurde der Runde Tisch während des Anschlussprozesses so gründlich geschreddert, dass von der Bürgerbewegung nur ideologisch einwandfreie Schnipsel übrig blieben, die sich in Westparteien integrieren ließen. Der Rest ist längst verbrannt.“ (www.freitag.de)

„Na Východě už pracoval Kulatý stůl na nové ústavě NDR a taky na možnosti sjednocení Německa. Kulatý stůl byl ale během sjednocení natolik rozcupován, že z občanského hnutí zbyly jen ideologicky nezávadné hobliny, které se nechaly integrovat do západních politických stran. Zbytek už dávno vyletěl komínem.“ (www.freitag.de)

Die Ideen waren im Herbst 1989 groß: Eine neue Verfassung sollte her für dieses kleine Land, das sich DDR nannte. Am Runden Tisch, Symbol des basisdemokratischen Neubeginns, arbeiteten die Revolutionäre des Ostens fleißig daran. Doch ihre Ideen waren mit dem Einigungsprozess 1990 von der Agenda gestrichen worden und wanderten in den Reißwolf.

Byly to vznešené myšlenky, na podzim roku 1989. Pro tuto malou zemi zvanou NDR se měla vypracovat nová ústava. U Kulatého stolu, symbolu nového počátku, spočíval na určité formě přímé demokracie (grassroots democracy), se na ní pracovalo. Tyto myšlenky byly však v průběhu sjednocování Německa škrtnuty a putovaly do skartovačky.

Štěpán Rattay Svatý Jan pod Skalou

Gaudeamus igitur Tož se radujme Lebt, so lang die Jugend schäumt

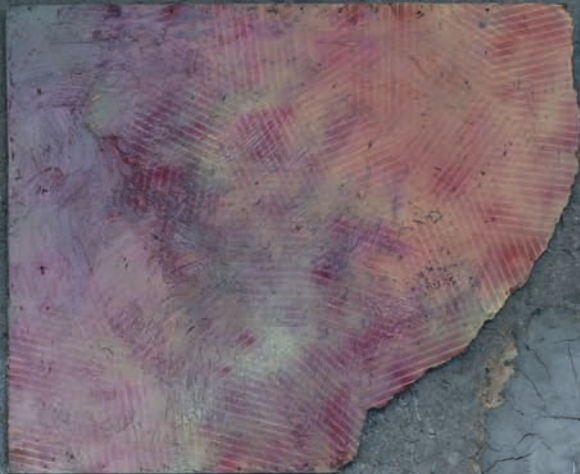
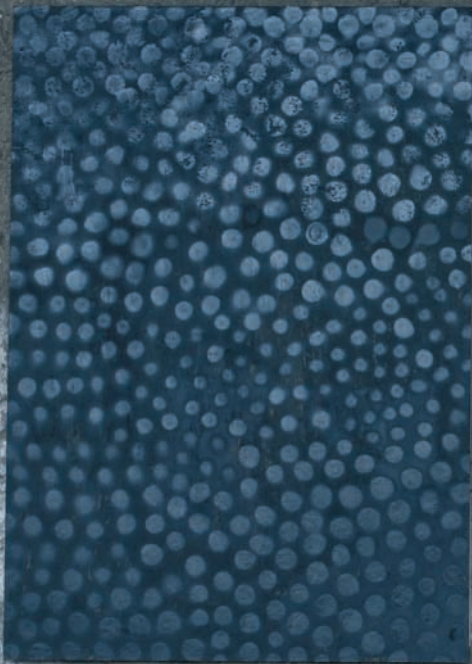
kámen Stein

Univerzita byla v dějinách často místo, které bylo nezávislé na státní moci. Již v pozdním středověku vznikla tradice studentských písní, vagantské poezie. Politicky prověřeni a údajně naprosto poslušní studenti se stali v listopadu 1989 jiskrou, která probudila celý národ a iniciovali ZLOM. Kniha je nositelkou vědění a symbol vzdělání. Listovat knihami znamená prožívat současnost i onu hybnou sílu dějin.

Die Universität war in der Geschichte oft eine Stätte der Unabhängigkeit gegenüber der Staatsgewalt. Die Tradition der Studentenlieder, auch Vagantenlieder genannt, reicht bis ins Mittelalter zurück. Die vermeintlich gleichgeschalteten und politisch geprüften Studenten wurden im November 1989 zum Zündfunken, der die ganze Nation erweckte und den BRUCH initiierte. Das Buch ist Träger des Wissens und ein Symbol der Bildung. In einem Buch schwungvoll zu blättern ist Ausdruck für das Gegenwärtige und das Bewegende der Geschichte.

03

Marek Rubec Litoměřice

Na cestě Auf dem Weg

malba Malerei
spray, akryl, sololit Sprühfarbe, Acryl, Hartfaserplatte

Rok 1989 pro umělce (mimo jiné) symbolizuje hlavně přechod z šedé normalizační monotónnosti do pestrého světa barev svobody. Domy dostaly nové barevné fasády a ve městech se objevují pestré reklamy. Proměna se odehrála i v mentalitě lidí, kdy lidé už nebyli nuceni k „nepohybu“ v prisouzeném a v podstatě neměnném prostoru, ale naopak se vydali různými směry mentálně, sociálně a mnohdy i fyzicky. Tento stav v podstatě pokračuje dodnes, proto třetí panel obrazu není ohraničen.

Nach dem BRUCH 1989 teilen sich die Wege: Das Jahr 1989 ist für den Künstler und seine Zeitgenossen gekennzeichnet vom Übergang aus der Einförmigkeit der grauen Zeit der „Normalisierung“ in die bunte Welt der Farben der Freiheit. Die Häuser bekamen gleißende Anstriche und in den Städten flimmerte bunt leuchtende Werbung. Auch die Mentalität der Menschen änderte sich. Sie waren nicht mehr Opfer einer erstarrten Zeit und eines zu allen Seiten hin verschlossenen Raumes, sondern sie konnten nun in alle Richtungen strömen, ob geistig, sozial oder körperlich. Das setzt sich bis heute fort, weshalb die dritte Bildtafel keine Umrahmung erhielt.

Žáby Frösche

malba Malerei
spray, akryl, sololit Sprühfarbe, Acryl, Hartfaserplatte

Těla mrtvých žab z nedalekého rybníčku symbolizují konec starých časů totalitního monolitického režimu. Mrtvola starého režimu se stala podkladem pro nezávaznou barevnou hru.

Tote Frösche aus einem nahe gelegenen Teich symbolisieren das Ende der alten Zeiten des totalitären Regimes. Die Leichname der totalitären Vergangenheit sind zum Untergrund eines unverbindlich bunten Spiels geworden.

Verena Seibt München **Clea Stracke** München

Řehloport / Holík Airlines

Fotocollage fotokoláž

Řehloport / Holík Airlines: Die Fotocollage erweckt den Eindruck, ein kleines böhmisches Dorf beherberge ein Drehkreuz für den Luftverkehr in alle Welt. Internationale Noblesse und Weltgewandtheit scheinen allgegenwärtig. Eine säuselnde Frauenstimme kündigt vielleicht den nächsten Flug in die Freiheit an, der in wenigen Minuten starten wird.

Fotokoláž vzbuzuje dojem, že jakási malá česká vesnice je celosvětovou centrálou letecké dopravy. Mezinárodní noblesa a světácká světaznalost je zde vidět všude. Sveholivý dámský hlas oznamuje příští let do svobody – start za několik minut.

Bettabschussrampe Pelechodpalovací rampa

Installation instalace
Holz, Stahlfedern dřevo, ocelová péra

Aufstieg und Fall liegen manchmal sehr nahe beieinander. Einige süßsamte Träume schossen 1989 wohl zu hoch in den Himmel.

Vzestup a pád jsou někdy těsně spojeny. Některé sladkosametové sny se v roce 1989 vznesly příliš vysoko do nebes.

Hollywoodschaukel Americká houpačka

Installation instalace
Holzbrett, Seil prkno, lano

Auch völlig eingeschlossen und von dicken Mauern umgeben kann sich der Mensch der Illusion hingeben, frei zu schweben und den Boden der Tatsachen nicht mehr berühren zu müssen.

I když je člověk někde úplně uzavřen a obklopen tlustými zdmi, může se oddávat iluzi, že se vznáší, a že nemusí vůbec stát na zemi reality.

André Uhlig Radebeul

Hineingewachsen.....hinausgelebt Vrostl ... a vyrostl životem

Malerei malba

Gips-Struktur, Kaffee, Tusche, Farbe sádrová struktura, káva, tuš, barva

Für André Uhlig war es kein großer Bruch, sondern viele kleine Brüche.

Pro Andrého Uhliga to nebyl žádný velký zlom, ale mnoho malých zlomů.

In manche Dinge stolpert man einfach so hinein oder verwächst mit ihnen. Irgendwann möchte man nur noch verschwinden oder aber man findet sich mit dem Gegebenen ab. Dann wird das Leben zu einem einzigen großen Kompromiss.

Do některých věcí člověk prostě spadne. Nebo do nich jednoduše vrostle. Pak se pokouší dostat se z nich ven nebo se s tím smíří, uzavře kompromis a žije dál.

Aneta Volrábová Mariánské Lázně **Mariane Hilschmann** Pöbneck

Cesta do svobody **Die Reise in die Freiheit**

objekt Objekt

auto, akryl, plastikové květiny Auto, Acrylfarbe, Plastikblumen

Účastníci vernisáže štrnuli, když náhle přijelo předlistopadové policejní auto. Co se to děje, nastal snad v Praze nějaký zlom? Půjdeme teď všichni do vězení? Náhle na autě vykvetly květy a pestré ornamente, a místo sveřepých policajtů z něho vystoupily dvě smející se mladé umělkyně.

Betreten beobachteten die Teilnehmer der Vernissage die Ankunft eines Dienstaautos der früheren „Öffentlichen Sicherheit“. Was ist geschehen, ist das demokratische System zusammengebrochen? Werden wir jetzt alle verhaftet? Doch plötzlich: Auf dem Wagen erblühten Blümchen und bunte Ornamente, statt grimmiger Polizeibeamter entstiegen dem Auto zwei lachende junge Künstlerinnen.

Příchod na statek

„Otevřete bránu“! Netrpělivě čekali první účastníci pod pálicím červencovým sluncem před zdívem Kulturního centra, dožadující se vstupu. Beny a Dixi, šedé eminence dvora (skrývající svoji identitu za černou srstí), přivítali přichozí radostným štěkotem o třech oktávách. Zástupce starosty Fred Dytrt slavnostně přivítal účastníky na řehlovičské radnici.

„Macht das Tor auf!“ Ungeduldig warteten die ersten Teilnehmer in der sengenden Julisonne vor den Mauern des Kulturzentrums und baten um Einlass. Beny und Dixi, die heimlichen Herrscher des Hofes, begrüßten die Neuankömmlinge mit freudigem Gebell. Und auch in diesem Jahr durfte der obligatorische Empfang im Rehlovicer Rathaus nicht fehlen. Der stellvertretende Bürgermeister Fred Dytrt hieß die Teilnehmer willkommen und lud zu einem kleinen Empfang.

Začátek práce **Anfang der Arbeit Arbeitsbeginn**

Pak ale – Do práce! Myriády štětců, dlát, zubáků, šalírek, foťáků a jiných pří- a nástrojů zaplnily areál ve službách armády umělců. Po necelém dni zde nastoupil onen prazvláštní řehlovičský pocit pospolitosti. Ať už Němci, Slováci, Češi, či Rakušané: Chutné české pivo a moravské víno teklo proudem a zlikvidovaly jakoukoli jazykovou bariéru (a také mnohé zábrany). Kateřina, choť místostarosty, nás zavedla na prastarou kostelní věž a rozezvučela tam barokní varhany, které jsou doopravdickým unikátem.

Nun ging es an die Arbeit! Horden von Pinseln, Meißeln, Fotoapparaten und allerlei andere Gerätschaften bevölkerten das Gelände und standen im Dienst der Künstlerschaft. Es dauerte wohl weniger als einen Tag und das ganz besondere Rehlovicer Gemeinschaftsgefühl war eingekehrt. Egal ob Tschechen, Slowaken, Deutsche oder Österreicher: Gutes böhmisches Bier und mährischer Wein flossen in Strömen und beseitigten effizient jede Sprachbarriere (und auch so manche Hemmschwelle...). Kateřina, die Frau des Vizebürgermeisters, führte uns auf den uralten Kirchturm und ließ die Barockorgel erklingen.

Výlety **Ausflüge**

Symposium nemělo být jednotvárné, jenom práce a spánek. Jezdili jsme nakupovat do hypermarketového ráje a specializovaných obchodů v Ústí nad Labem, pořádali jsme i výlety, třeba do Litoměřic, kde jsme si 12. července prohlédli novou výstavu „Umělecká beseda – Věčná pomíjivost“ v byvalém jezuitském kostele.

Für weitere Abwechslung sorgten nicht nur kleine Ausflüge ans Wasser und so manche Einkaufsfahrt in die Hypermarktwelt und in die Fachgeschäfte von Ústí nad Labem (Aussig), sondern auch ein sehr lohnender Abstecher nach Litoměřice (Leitmeritz), wo wir uns am 12. Juli die neue Kunstaussstellung „Umělecká beseda – Věčná pomíjivost“ in der ehemaligen Jesuitenkirche anschauten.

Diskuze **Diskussion**

V úterý odpoledne jsme se z různých pohledů a perspektiv blížili roku 1989, neboť pořadatelé symposia všechny zváli k veřejné diskuzi s filmy a přednáškami, kterou moderovala Frauke Wetzel. Mezi hosty byl mladý historik Petr Karlíček. Prožil převrat na česko-německé hranici v Aši a ukázal nám rodinné dokumenty a fotografie z roku 1989. Vladimír Kovařík referoval z téhož roku: byl tehdy jako student v Praze a účastnil se demonstrací proti režimu. Z Německa přijel Bruno Menke, který v roce 1989 pracoval na německém velvyslanectví ve Varšavě. Jeho zvláštním úkolem bylo starat se tam o jejich opuštěné trabynty. Dále přijela producentka Jarmila Poláková, která už přes dvacet let produkuje dokumentární filmy, mezi jinými snímek „Po roce a opět po roce“, který jsme později odpoledne shlédli. Následovala živá diskuze, ve které se ukázaly důležité rozdíly ve vnímání událostí 1989/1990. Mnozí Češi byli třeba zcela překvapeni, jak velkou roli hrála po celý podzim ve východním Německu církev. Diskuze se samozřejmě protáhla až do noci.

Aus verschiedenen Perspektiven näherten wir uns am Dienstagnachmittag dem Jahr 1989, denn das Symposium hatte zu einem öffentlichen Diskussions-, Film- und Vortragsprogramm eingeladen, den Frauke Wetzel moderierte. Zu den Gästen gehörte der junge Historiker Petr Karlíček. Er hatte die Wende unmittelbar an der deutsch-tschechischen Grenze in Aš/Asch miterlebt und zeigte private Dokumente aus dem Jahr 1989. Vladimír Kovařík berichtete ebenfalls aus dem Wendejahr, als er Student in Prag war und an den Demonstrationen gegen das Regime teilnahm. Der Gast Bruno Menke arbeitete im Jahre 1989 an der deutschen Botschaft in Warschau, der sich unter anderem um die vor Ort verbliebenen Trabis kümmerte. Auch die Produzentin Jarmila Poláková war zugegen. Sie produziert seit über 20 Jahren Dokumentarfilme, darunter auch „Po roce a opět po roce“, der am späten Nachmittag vorgeführt wurde. Die lebhaft Diskussion im Anschluss zog sich bis in den späten Abend hinein. Sie offenbarte auch gewichtige Unterschiede im Verlauf und der Wahrnehmung der Ereignisse von 1989/90. So waren etwa viele Tschechen darüber erstaunt, welch große Rolle die Kirche im ostdeutschen Wendeherbst spielte. Diskussion dauerte bis in die Nacht.

Vernisáž Vernissage

Po více než týdnu intenzivní práce skončila. V sobotu odpoledne byla zahájena vernisáž před početným publikem. Hosté přijeli nejen z Německa, Česka a Rakouska, přijely též dvě návštěvnice až z USA a Indie. Všichni mohli obdivovat vytvořená umělecká díla. Navíc se vysvětlily všechny ty domněnky, dohady a fámy, které vznikly během týdne. Například drb o údajné konopné plantáži pana Markuse H.: byly to kopřivy. I zpráva, že na statek přijeli čtyři po zuby ozbrojení příslušníci Veřejné bezpečnosti ve služebním voze, aby zatkli místního překupníka spodního prádla, se nezakládala na pravdě. Večer byly v letní kuchyni podávány kulinářské laskominky a na závěr vernisáže slavili všichni vydatně v rytmu hudby kapely „The Novikents“ z Drážďan až do noci.

Nach mehr als einer Woche intensiver Arbeit war es soweit und die Vernissage startete am Samstagnachmittag. Gäste kamen nicht nur aus Deutschland, Tschechien und Österreich, sondern auch aus den USA und Indien. Dabei konnten nicht nur die entstandenen Kunstwerke vom Publikum bestaunt werden, sondern auch bisweilen obszönen Klatschgeschichten und Mutmaßungen aus der Hofküche der Garaus gemacht werden. So entpuppten sich etwa Gerüchte über eine vermeintliche Hanfplantage des Herrn Markus H. als völlig haltlos. Es waren Brennnesseln. Auch Berichte, die schwerbewaffnete tschechoslowakische Volkspolizei sei mit einem Kraftfahrzeug auf dem Hof gesichtet worden, um einen dorfbekannten Dessous-Sammler zu verhaften, entbehrten jeder Grundlage. Am Abend wurden in der Sommerküche kulinarische Köstlichkeiten gereicht und zum Abschluss der Vernissage gebührend bis tief in die Nacht hinein zur Musik von „The Novikents“ aus Dresden gefeiert.

Řehlovice Cup

V neděli způsobil Řehlovice-Cup MMIX masové nadšení. Fanoušci mohli utkání mužstev Kulturního centra Řehlovice (FC Statek), Brücke/Most-Stiftung (Torpedo Most), TANDEM, Ackermann Gemeinde (Bocca Juniors Accione), Grenzgänger, Lokomotive Kulturdrogerie sledovat na vesnickém hřišti, majícím olympijské kvality. V tomto snad nejkurióznějším zápase v dějinách turnaje si Lokomotiva Kulturdrogerie a FC Statek vyměnili hráče a po výsledku 5:5 se podělili o 3. místo. To podnítilo vítěze minulého poháru Torpedo Most, aby se dodatečně zálučně prosvindovali z pátého na třetí místo. Využili všeobecné atmosféry nejistoty po evropském korupčním fotbalovém skandálu. A právo také jednou po roce 1989 zvítězilo. Idem rex omnibus. Ve finále se mohlo mužstvo Bocca Juniors odřenýma ušima a z posledních sil prosadit vůči těžce strategicky hrajícímu Tandemu.

Der Řehlovice-Cup Volume MMIX begeisterte am Tag darauf die Massen. Sie verfolgten auf dem WM-tauglichen Dorfsportplatz die Begegnungen zwischen den Mannschaften Kulturzentrum Řehlovice (FC Statek), Brücke/Most-Stiftung (Torpedo Most), TANDEM, Ackermann Gemeinde (Bocca Juniors Accione), Grenzgänger und der Lokomotive (Kulturdrogerie). Im wohl skurrilsten Platzierungsspiel der Turniergeschichte tauschten sich die SpielerInnen von Lokomotive Kulturdrogerie und FC Statek untereinander, schließlich teilten sie sich nach dem 5:5 Unentschieden den dritten Platz. Das veranlasste den Vorjahressieger Torpedo Most sich im Nachhinein und im Windschatten des europäischen Fußballwettskandals vom fünften auf den dritten Platz zu mogeln. Doch das Recht wies sie in die Schranken. Idem rex omnibus. Im Finale konnte sich Bocca Juniors äußerst knapp und mit letzten Kräften gegen die kombinationsfußballspielende Mannschaft von Tandem durchsetzen.

Bernd Janning

Výsledky Ergebnisse:

1. Bocca Juniors Accione

(autoři knihy „Jak jsem zpil Tandem a Brücke/Most pod stůl a druhý den přesto docílil gólu“

– Autoren des Buches „Wie ich Tandem und Brücke/Most unter den Tisch soff und am nächsten Tag trotzdem noch ein Tor erzielte“)

2. TANDEM

3.+ 4. FC Statek / Lokomotive Kulturdrogerie Wien

5. Torpedo Most

(Spezialisté v oboru „Sledování prohané četby na českém a německém knižním trhu“

– Spezialisten für den Bereich „Verfolgung unwahrer Lektüre auf dem deutschen und tschechischen Büchermarkt“)

6. Grenzgänger

projekt finančně podpořili das Projekt ist finanziell unterstützt worden von

Česko - německý fond budoucnosti
Deutsch - Tschechischer Zukunftsfonds

Ústecký kraj

Velvyslanectví Spolkové republiky Německo Praha
Botschaft der Bundesrepublik Deutschland Prag

Marty +, Staré Město

Obec Řehlovice

Pivovar Zubr Přerov, a.s.

partneři Partner

Collegium Bohemicum, Ústí nad Labem

FMK UTB ve Zlíně

Brücke/Most-Stiftung, Dresden / Freiburg

Daetz Stiftung, Dresden

Riesa efau, Dresden

Umweltzentrum Dresden

poděkování všem, kteří nám s přípravou celého sympozia pomáhali
Außerdem danken wir allen, die bei dem Symposium geholfen haben

Dagmar Cettl, Bohumila Holíková, Bernd Janning,
Věra Svobodová, the fabulous soup cook!,
Frauke Wetzl, Daniela Zeilinger

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Prag

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Brücke/Most-Stiftung

Träger des deutschen Stifterpreises 2004

Na Statku 20
403 13 Rehlovice
www.kcrehlo.cz
email: info@kcrehlo.cz
tel / fax: +420 475 215 175

katalog
text | Dagmar Cettl | Bernd Janning | Jan Korbelík |
redakce | redaktion | Jana Černík | Lenka Holíková | Bernd Janning |
překlad | übersetzung | Radka Denemarková | Lenka Holíková | Jan Korbelík |
foto | Libor Stavjaník |
design | Vladimír Kovařík |
print | Marty + |